

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave 1

1 maximumscore 2

Uit de uitleg moet blijken dat

- het tarief per keer legen de inwoners stimuleert om de containers minder vaak aan te bieden om daarmee lasten te besparen 1
- het tarief per kilo de inwoners stimuleert om de aangeboden kilo's afval te beperken en daarmee lasten te besparen 1

2 maximumscore 2

tarief per kilo

Uit de verklaring moet blijken dat dit tarief een direct verband legt tussen de hoeveelheid aan te bieden afval en de prijs die daarvoor betaald wordt, terwijl een tarief per keer legen de inwoner zal stimuleren om de container zo vol mogelijk te stoppen en 'niet op een kilo meer of minder te kijken'.

3 maximumscore 2

hoger

Een voorbeeld van een juiste berekening is:

$$\text{afname restafval: } \frac{1.500.000 \text{ kilo}}{15.000 \times 500 \text{ kilo}} \times 100\% = 20\%$$

$$\frac{-20}{-0,5} = +40\% \rightarrow \text{nieuwe tarief } 1,4 \times \text{€}0,15 = \text{€}0,21$$

4 maximumscore 2

Een verklaring waaruit blijkt dat inwoners van Berndonk bij hogere afvaltarieven:

- eerder geneigd zijn om afval (in de natuur) te dumpen 1
- wat een negatief effect van consumptie vormt: omwonenden ondervinden hinder (waarvoor ze niet gecompenseerd worden) 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave 2

5 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juiste berekening is:

importwaarde eind januari: $4.510 + 1.475 = 5.985$ miljard yen

importwaarde begin januari: $\frac{5.985}{1,10} = 5.441$ (afgerond) miljard yen

6 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juiste uitleg is:

- door de economische crisis importeren de VS minder uit Japan, waardoor Japan minder exporteert 1
- door een dure yen is de export van Japan relatief duur voor het buitenland en zal daardoor afnemen / is de import relatief goedkoop en zal daardoor toenemen 1

7 maximumscore 2

Een antwoord waaruit blijkt dat de omloopsnelheid van het geld (V) alsmede het aantal transacties (T) constant worden verondersteld, zodat een daling van de geldhoeveelheid (M) leidt tot een daling van het prijsniveau (P).

8 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juiste uitleg is:

- consumenten stellen hun aankopen uit omdat ze op termijn een verdere prijsdaling verwachten (waardoor de koopkracht stijgt) 1
- bedrijven stellen de prijzen naar beneden bij om de vraag van de consument te stimuleren 1

9 maximumscore 2

Voorbeelden van een juiste uitleg zijn:

- Het verhogen van de overheidsuitgaven beïnvloedt de conjunctuur direct en het verlagen van de tarieven van de inkomstenbelasting in mindere mate, aangezien er sprake is van een spaar- en/of importlek.
- Het verlagen van de tarieven van de inkomstenbelasting zet consumenten onvoldoende aan tot extra binnenlandse bestedingen, aangezien er toch al voldoende koopkracht is als gevolg van deflatie; uitbreiding van overheidsuitgaven heeft wel het gewenste effect.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

10 maximumscore 2

- bij (a) 2 (binnenlandse bestedingen Japan stijgen)
- bij (b) 5 (laagconjunctuur slaat om in hoogconjunctuur)
- bij (c) 3 (wisselkoers yen ten opzichte van dollar daalt)
- bij (d) 4 (import voor Japan wordt duurder)
- bij (e) 1 (Japanse export neemt toe)

Opmerking

Uitsluitend 2 of 0 scorepunten toekennen.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave 3

11 maximumscore 3

- bij (1) positief
- bij (2) niet
- bij (3) niet
- bij (4) meeliftgedrag
- bij (5) collectieve dwang

- (1) juist 1
- (2) en (3) juist 1
- (4) en (5) juist 1

12 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juist antwoord is:
 Doorberekening van de daling van de loonkosten in de verkoopprijzen kan leiden tot versterking van de internationale concurrentiepositie van Nederlandse bedrijven, waardoor de productie kan stijgen (en de werkgelegenheid kan toenemen).

2

13 maximumscore 2

genivelleerd

Een voorbeeld van een juiste verklaring is:

De inkomensverhouding tussen de laagste en hoogste

tienprocentsgroepen bij het netto-inkomen ($\frac{24}{3} = 8$) is kleiner dan bij het

bruto-inkomen ($\frac{29}{2} = 14,5$).

Vraag	Antwoord	Scores
14	<p>maximumscore 3</p> <p>Een voorbeeld van een juist antwoord is:</p> <ul style="list-style-type: none"> • directe belastingheffing heeft een nivellerend effect (de hoogste inkomensgroepen betalen in verhouding meer dan de laagste inkomensgroepen) en indirecte belastingheffing heeft een denivellerend effect (de hoogste inkomensgroepen betalen in verhouding minder dan de laagste inkomensgroepen) op de inkomensverdeling • waardoor de totale lastendruk redelijk gelijk verdeeld is over de verschillende inkomensgroepen (respectievelijk 42,0% en 40,4% voor de laagste inkomensgroepen tegen 42,0% en 41,0% voor de hoogste inkomensgroepen) • hetgeen betekent dat een verhoging van indirecte belasting in combinatie met een verlaging van directe belasting al vlug zal leiden tot vergroting van de inkomensverschillen 	<p>1</p> <p>1</p> <p>1</p>

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave 4

15 maximumscore 2

- bij (1) gedaald
- bij (2) meer uit dan
- bij (3) gelijk gebleven

indien drie juist	2
indien twee juist	1
indien één of géén juist	0

16 maximumscore 2

Een uitleg waaruit blijkt dat de gezondheidsindex in 2005 gelijk aan de CPI moet zijn geweest omdat:

- het partiële prijsindexcijfer voor categorie 02 gelijk is aan de totale CPI 1
- en het partiële prijsindexcijfer voor categorie 02 niet meetelt in de gezondheidsindex (waardoor het voor de uitkomst van de berekening van het gemiddelde prijsindexcijfer geen verschil maakt of dit cijfer wel of niet wordt meegenomen) 1

17 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juiste berekening is:

$$\frac{41.125}{35.000} \times 100 = 117,5 \text{ (basisjaar 2005)}$$

$$\frac{117,5 \times 100,9}{100} = 118,6 \text{ (basisjaar 2004)}$$

18 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juiste verklaring is:

Werknemers die met de auto of de motor naar het werk reizen, zullen relatief hoge uitgaven hebben aan benzine of diesel. Deze uitgaven zijn tussen 2005 en 2011 meer dan gemiddeld in prijs gestegen, maar worden niet meegenomen in de indexering.

19 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juist antwoord is:

Tijdens een economische crisis kan het van belang zijn om de koopkracht op peil te houden, zodat er voldoende vraag naar goederen en diensten blijft, die zorgt voor productie en daarmee tot behoud van werkgelegenheid.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave 5

20 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juiste uitleg is:

In geval van vrijwillige verzekering zal zich naar verwachting averechtse selectie voordoen: vooral mensen met een hoog gezondheidsrisico zullen zich laten verzekeren. Zorgverzekeraars krijgen dan vooral ‘slechte’ risico’s in portefeuille waardoor hun uitgaven toenemen en ze de premies zullen moeten verhogen. Averechtse selectie treedt niet op in geval van een verplichte verzekering.

21 maximumscore 2

bij (1) alternatief 1

bij (2) asymmetrische informatie

bij (3) moral hazard (risico op moreel wangedrag)

indien drie juist

2

indien twee juist

1

indien één of géén juist

0

22 maximumscore 3

Een voorbeeld van een juiste berekening is:

- Tiptoptand-polis

kosten 2014 + 2015: € 50 × 24 + € 10   € 1.210

1

- Bonus-maluspolis

kosten 2014: 0,55 × € 50 × 12 + € 25   € 355

kosten 2015: € 50 × 1,4 × 12   € 840

kosten 2014 + 2015   € 1.195

2

Opmerking

Bij deze vraag leveren fouten in de berekening van de poliskosten een aftrek op van samen maximaal 1 scorepunt.

23 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juiste berekening is:

- drempel: 0,0165 × € 40.000 = € 660

1

- belastingvoordeel: (€ 800 – € 660) × 0,42 = € 58,80

1

24 maximumscore 1

ja

Een voorbeeld van een juist argument is:

Bij het gedrag van Esmée worden de kosten van tandheelkundige hulp afgewenteld op derden (de verzekeringsmaatschappij / de overige premiebetalers).

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave 6

25 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juiste uitleg is:

Uit het tekstfragment blijkt dat de werkgelegenheidsgroei (0,1%) achterblijft bij de economische groei (2,2%), zodat niet geconcludeerd kan worden dat laagconjunctuur / conjuncturele neergang / onderbesteding de oorzaak is van de banencrisis.

26 maximumscore 2

- bij (1) dalen
- bij (2) gevraagde hoeveelheid
- bij (3) arbeidsintensiever
- bij (4) aangeboden hoeveelheid

- (1), (2) en (3) juist 1
- (4) juist 1

27 maximumscore 2

Voorbeelden van een juist antwoord zijn:

- vrije prijsvorming: loonvorming op de arbeidsmarkt wordt vaak gereguleerd door de overheid (bijvoorbeeld minimumloon) of door werkgevers- en werknemersorganisaties (loonafspraken)
- homogeen ‘product’: arbeid is niet homogeen, want er zijn verschillen in scholing, ervaring en vaardigheid
- vrije toetreding: arbeidskrachten kunnen niet vrij toe- en uitreden, omdat ze gebonden zijn aan de woonplaats of kwalificaties dan wel werkvergunningen nodig hebben om toe te treden
- transparantie: vragers en aanbieders beschikken niet over volledige informatie over wie, wat, waar, wanneer vraagt en aanbiedt op de arbeidsmarkt

per juist kenmerk met uitleg 1

28 maximumscore 2

grafiek 3

Opmerking
Uitsluitend 2 of 0 scorepunten toekennen.